

**BYPOLISH-UKRAINIAN FOUNDATION «THE INSTITUTE OF
INTERNATIONAL ACADEMIC AND SCIENTIFIC
COOPERATION»**

**THEOLOGICAL ACADEMY OF THE UNIVERSITY OF
CARDINAL STEFAN WYSHINSKY IN WARSAW**

FUNDACJA ADD

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

Збірник наукових есе учасників наукового стажування

**Варшава, Республіка Польща
2020**

Академічна доброчесність: виклики сучасності : збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян (Республіка Польща, Варшава, 02.03 – 09.04.2020) / Польсько-українська фундація «Інститут Міжнародної Академічної та Наукової Співпраці», Духовна Академія Університету Кардинала Стефана Вишинського, Фундація ADD. – Варшава, 2020. – 163 с.

Головний редактор:
ГЛАВЧЕВА Ю. М., НТУ «ХПІ», Україна

Редакційна колегія:

ЦМОЦЬ І. Г., Доктор технічних наук, професор, Національний університет «Львівська політехніка», Україна

ПРЯДКО В. В., Академік АЕНУ, доктор економічних наук, професор, Університет Короля Данила, Україна

GAVRYLIUK I., Doktor nauk humanistycznych w zakresie historii, Варшавський університет, Польща

РУДАК Т. В., Доктор права Віденського Університету, Австрія

ГРЕБЕНЮК Н. В., Кандидат економічних наук, Університет Короля Данила, Україна

У збірнику викладено матеріали наукових есе учасників стажування, організованого Польсько-українською Фундацією – Інститут Міжнародної Академічної та Наукової Співпраці спільно з Духовною Академією Університету Кардинала Стефана Вишинського у Варшаві та польською Фундацією ADD.

Метою стажування є ознайомлення із європейськими підходами щодо питання наукового плагіату і популяризація академічної доброчесності, а також підвищення кваліфікації освітян та поглиблення співпраці в академічній та науковій галузі між Україною та Польщею.

У збірнику розглядаються основні проблеми академічної доброчесності в навчальних та наукових роботах, що пов'язано з інтенсивною комп'ютеризацією та інформатизацією всіх аспектів людського життя.

2. Закон України Про вищу освіту від 18.03.2020. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 28.03.2020).

3. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://naqa.gov.ua/> (дата звернення: 02.04.2020).

4. Перша дистанційна платформа громадянської освіти від Відкритого Університету Майдану (ВУМ). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://vumonline.ua/courses/> (дата звернення: 02.04.2020).

5. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (Srtenghening Academic Integrity in Ukraine Project – SAIUP). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://saiup.org.ua/pro-proekt/> (дата звернення: 02.04.2020).

*Рассоха І. В.,
канд. біол. наук, доцент кафедри медичної біології,
Харківський національний медичний університет*

ПЛАГІАТ: СУЧАСНИЙ СТАН ПРОБЛЕМИ

В даний час, в століття прогресу комп'ютерних технологій, актуальною проблемою сучасного суспільства є академічне шахрайство. Фразеологічне поєднання «академічне шахрайство» у літературі супроводжується таким поняттям як «академічна доброчесність». У Законі України «Про освіту» визначено це поняття [1 с. 42, п. 1]. Чесність, справедливість, довіра, повага і відповідальність – фундамент на якому базується академічна доброчесність [2 с.6; 3 с.14,15].

Згідно даним літератури [4 с.42, 5,6] одним з видів шахрайства в науково-дослідницької діяльності є плагіат, або як його ще називають «академічна недоброчесність». Існує безліч форм плагіату. Наприклад мозаїчний плагіат,

смісловий плагіат, самоплагіат, клонування, дослівний плагіат [5; 6 с.21]. Не зважаючи на різноманітність його форм, суть полягає в одному – присвоєння чужого винахіду, а також використання у своїх роботах чужого твору без посилання на автора [1, 3, 4]. Існує багато статей метою яких є аналіз і з'ясування кореня цих проблем. Як вказує Мочула А [7] фундаментом цієї проблеми є моральне виховання школярів, конкуренція за оцінки серед них, підвищене батьківське очікування до дітей та неефективна робота з боку вчителя. Міжнародні дослідження показують, що школи значно впливають на формування етичної поведінки дітей і молоді. Навички отримання знань, які набувають підлітки в школі залишаються з ними на все життя. Цілком очевидним є той факт що, молоді люди будучи вже студентами вищих навчальних закладів продовжують вчитися за вже звичним алгоритмом, закріпленому зі школи, отримання знань і оцінок.

Відповідно до цього, однією зі стратегій, що дозволяють уникнути шахрайства та збереження академічної чесності, є підвищення обізнаності учнів про моральні цінності. Школа, через впровадження спеціальних навчальних програм, грає фундаментальну роль в популяризації та розвитку культури молодого покоління. Вчителі повинні прагнути прищеплювати моральні цінності і заохочувати самостійність підлітків при вирішенні тих чи інших завдань.

З метою формування моралі та філософії мислення спрямованих на підвищення етичних цінностей необхідно проводити реформування освіти. У цьому контексті, наприклад, Університет Сан-Паулу (USP) в рамках програми штату «Віртуальний університет Сан-Паулу (UNIVESP)», запропонував для вчителів практикуючих в державних школах безкоштовний спеціалізований курс «Етика, цінності та громадянство». В Україні з 2016 року успішно реалізує свої ідеї Проект сприяння академічній доброчесності (SAIUP). SAIUP і EdEra створюють курси з академічної доброчесності на платформі EdEra де представляють відеолекції, методичні рекомендації, презентації по технологіям формування культури

доброчесності у школярів різних вікових груп. На жаль, в Україні, поряд з іншими країнами, все ж таки спостерігається тенденція зростання порушень норм і правил академічної доброчесності [8]. Шахрайство досягло загрозливих розмірів у всіх сегментах, що призводить до поширеного цинізму і підриву довіри. Це свідчить про необхідність розробки і, що дуже важливо, реалізації на практиці технологій боротьби з даною проблемою. В освітніх системах у всьому світі було вжито заходів для здійснення позитивних змін в академічній практиці на всіх рівнях від початкової школи до вищої освіти, а також у викладанні і дослідженнях. Вони варіюють від фінансових стимулів, що підтримуються спеціальними програмами, до винагород за підвищення ефективності роботи освітніх установ.

У Державному науково-дослідному інституті Міністерства внутрішніх справ України 11 березня 2020 року відбувся науково-практичний семінар: «Академічна доброчесність та особливості роботи антиплагіатних програм: реалії сьогодення». Активну участь у семінарі взяли представники Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, Unichек Україна, Clarivate Analytics. У резолютивній частині даного семінару учасники відзначили, що крім створення нормативно-правового регулювання процедур і критеріїв ідентифікації порушень академічної сумлінності, особливу увагу необхідно приділяти популяризації заходів спрямованих на виховання академічної культури серед студентів і молодих вчених. Наталія Стукало у своїй доповіді акцентувала увагу на необхідності визнання самим ЗВО існування проблеми як на рівні студентських робіт, так і на рівні діяльності викладачів і керівництва [9]. Університети, як елітні установи в суспільстві, повинні впроваджувати комплексну стратегію боротьби проти плагіату, допомагаючи всім зацікавленим сторонам наукової комунікації.

Таким чином, обґрунтування стратегії і тактики формування пріоритетів в освітній сфері починаючи зі шкільної лави, а також конвертація ідей в конкретні дії є запорукою успішної реалізації методів боротьби з академічним плагіатом.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про Освіту». від 05.09.2017 № 2145-VIII Стаття 42 «Академічна доброчесність». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page3>.

2. Перевод с издания «The Fundamental Values of Academic Integrity», изданное в 1999 году. Международный центр академической доброчестности. Ред. Тедди Фишман. Университет Клемсон. – 1999 – ISBN 978-617-684-234-7 (pdf).

3. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд дослідж. освіт. Політики»; за заг. ред. Т.В. Фінікова, А.Є. Артюхова – К. ; Таксон, 2016 – 234 с. Рижко О. М. Плагіат: складники розуміння. Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації. – 2016. – № 3 (27). – С. 40-48.

4. Аналітична довідка за результатами дослідження практик академічної доброчесності у вищих навчальних закладах України / Інститут освітньої аналітики. – К., 2016. – 42 с.

5. Siaputra I., Santosa D. Academic Integrity Campaign in Indonesia/in Tracey Bretag (ed.). Hand book of Academic Integrity. – 2016 – P. 75-86.

6. Martin B. Plagiarism: A misplaced emphasis. Journal of Information Ethics. – 1994. – Vol. 3, № 12. – P. 36–47.

7. Mounya Abdaoui. Strategies for avoiding cheating and preserving academic integrity in tests. Alkhitab w el-Tawwassol Journal. – 2018. – Vol 4, №1. – ISSN:2325-0798 DOI:5424/IJO/21547.

8. Дегтярьова І. Вплив академічної доброчесності на інституційну практику вищої школи // Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. Політики»; за заг. ред.

Т.В.Фінікова, А.Є.Артюхова. – К.; Таксон, 2016. – 234 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://drive.google.com/>. Дата звернення (01.10.2018).

9. Науково-практичний семінар: «Академічна доброчесність та особливості роботи антиплагіатних програм: реалії сьогодення» веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nrat.ukrintei.ua/akademichna-dobrochesnist-ta-osoblyvosti-roboty-antyplagiatnyh-program-realiyi-sogodennya/>.

*Романюк Н. Й.,
д-р. істор. наук, доцент,
професор кафедри суспільних наук,
Житомирський національний агроекологічний університет*

АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ ТА ЗАХОДИ ДОТРИМАННЯ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

З метою формування довіри суспільства до системи та закладів освіти, підвищення якості освіти, Законом України «Про освіту» введено термін академічна доброчесність. Відповідно до п.8 ч.2 ст.16 Закону України «Про вищу освіту» передбачено «дотримання академічної доброчесності працівниками закладів вищої освіти та здобувачами вищої освіти».

Одним із порушень академічної доброчесності є академічний плагіат. Академічний плагіат – «оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства» [1].

Вирізняють такі основні різновиди академічного плагіату: